

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ | ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ & ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 22-24, ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ

ΣΥΝΟΨΕΙΣ

“Η Μουσική Στην Ψηφιακή Εποχή: Streaming & Τεχνητή Νοημοσύνη”, ήταν ένα διεθνές forum που συνδιοργάνωσε ο ΑΠΟΛΛΩΝ (ΟΣΔ συγγενικών δικαιωμάτων Ελλήνων μουσικών) και η FIM (Διεθνής Ομοσπονδία Μουσικών). Καθώς **το περιεχόμενο που παράγεται από Τεχνητή Νοημοσύνη και η κυριαρχία των πλατφορμών streaming εξαπλώνονται**, το συνέδριο εξέτασε πώς **τα μοντέλα εσόδων, τα νομικά πλαίσια και η καλλιτεχνική εργασία αναδιαμορφώνονται** σε μια ψηφιακή οικονομία που δίνει προτεραιότητα στην κλίμακα έναντι της βιωσιμότητας.

Το συνέδριο συγκέντρωσε καλλιτέχνες, επαγγελματίες της μουσικής βιομηχανίας, νομικούς, ακαδημαϊκούς, πολιτικούς, διανοητές και τεχνολόγους γύρω από τρία κεντρικά ερωτήματα:

- Πώς διασφαλίζονται **βιώσιμα και δίκαια μοντέλα αμοιβής** σε μια κορεσμένη ψηφιακή αγορά;
- Πώς προστατεύονται τα δικαιώματα των δημιουργών όταν **τα συστήματα ΤΝ εκπαιδεύονται με το έργο τους το οποίο στη συνέχεια ανταγωνίζονται;**
- Ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος του νομοθέτη στη διαμόρφωση **ηθικής ΤΝ και δικαιότερων ψηφιακών αγορών**, χωρίς να εμποδίζεται η καινοτομία;

Το δεύτερο πάνελ πέρασε από τη διάγνωση στα συγκεκριμένα νομικά και πολιτικά εργαλεία για δικαιότερη αμοιβή στο streaming, με έμφαση στους μη κύριους ερμηνευτές και στην προστασία της πολιτιστικής ποικιλομορφίας.

APOLLON
GREEK MUSICIANS'
COLLECTING SOCIETY

B. STREAMING | ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΤΕΣ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΣ

1. Εισήγηση από τον Διευθυντή του ΟΣΔ PlayRight, Christophe Van Vaerenbergh

Ο Van Vaerenbergh υπογράμμισε ότι, ενώ το streaming παράγει περίπου 70% των παγκόσμιων εσόδων ηχογραφημένης μουσικής, **η συντριπτική πλειονότητα των ερμηνευτών - ιδίως οι μουσικοί ηχογραφήσεων - δεν λαμβάνουν τίποτα.** Με το παράδειγμα των The Wrecking Crew, εξήγησε πώς οι session μουσικοί προσθέτουν καθοριστική καλλιτεχνική αξία, την οποία οι διεθνείς συμβάσεις (Ρώμη, WPPT) στόχευαν να ανταμείψουν. Σήμερα, οι μουσικοί εξακολουθούν να λαμβάνουν χαμηλές αλλά σταθερές εφάπαξ αμοιβές, όμως όταν ο ίδιος δίσκος μεταδίδεται στο ραδιόφωνο, προκύπτουν συγγενικά δικαιώματα - όταν στριμάρεται, σχεδόν κανείς δεν αμείβεται, παρότι η συμβολή είναι ίδια.

Απέριψε τα ατομικά συμβόλαια ως λύση, επικαλούμενος την έρευνα «Streams and Dreams II» (2024) με 9.500 μουσικούς στην ΕΕ, που δείχνει ότι οι καλλιτέχνες δεν πετυχαίνουν ούτε καλύτερους όρους ούτε αναθεώρηση παλιών **συμβολαίων. Αντί γι' αυτό, πρότεινε ένα ανεκχώρητο, αμεταβίβαστο συλλογικό δικαίωμα εύλογης αμοιβής,** διαχειριζόμενο από ΟΣΔ των ερμηνευτών. Η Βελγική νομοθεσία υιοθέτησε τέτοιο δικαίωμα κατά τη μεταφορά της Οδηγίας CDSM (2022), αλλά ο νόμος έχει προσβληθεί από μεγάλες δισκογραφικές και εταιρίες τεχνολογίας και βρίσκεται πλέον ενώπιον του ΔΕΕ.

Περιέγραψε μια **βαθύτερη πολιτιστική κρίση, με τη μουσική να αντιμετωπίζεται ως χρηματοοικονομικό κεφάλαιο προς επένδυση,** με λιγότερη διάθεση για ρίσκο και καινοτομία. Βασικό μήνυμα: χρειάζεται ισχυρή προστασία πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων για να «πάρουμε πίσω τη μουσική» και να μοιραστούν δίκαια οι αξίες που δημιουργούν οι καλλιτέχνες.

2. Συζήτηση με συντονιστή του Christophe Van Vaerenbergh

- Η **Julie Jueyoung Lee (FKMP, Νότια Κορέα)** παρουσίασε το αποκλειστικό δικαίωμα «διαδραστικής μετάδοσης» για ερμηνευτές, που ισχύει νομικά από το 2004 (και ουσιαστικά ήδη από πριν μέσω του δικαιώματος αναπαραγωγής). Το δικαίωμα αυτό σχεδιάστηκε και ως μηχανισμός κοινωνικής/πολιτιστικής ασφάλισης, ώστε να **εξασφαλίζει διαρκή δικαιώματα από streaming σε κύριους και μη-κύριους ερμηνευτές, πέρα από τις εφάπαξ αμοιβές**. Ο FKMP διαχειρίζεται συλλογικά τα δικαιώματα υπό όρους εγκεκριμένους από το Υπουργείο Πολιτισμού, προσφέροντας ασφάλεια στις πλατφόρμες αλλά και ουσιαστική ενίσχυση εισοδήματος και κύρους για τους ερμηνευτές.
- Ο **Marcos Alves de Souza (Υπουργείο Πολιτισμού Βραζιλίας)** περιέγραψε μια δεκαετία προσπαθειών της GRULAC να εντάξει ουσιαστικά το θέμα «Πνευματικά δικαιώματα στο ψηφιακό περιβάλλον» στην ατζέντα της SCCR του WIPO, που εμποδίστηκαν κυρίως από τις χώρες της Ομάδας Β (ανεπτυγμένες). Απογοητευμένη, η Βραζιλία προωθεί τώρα δικό της νομοσχέδιο για το streaming, το οποίο:
  - Θεσπίζει **αναφαίρετο, αμετάκλητο αντισταθμιστικό δικαίωμα αμοιβής** για μουσικά και οπτικοακουστικά έργα (συμπεριλαμβανομένων ερμηνευτών), ανεξάρτητα από συμβάσεις εκχώρησης
  - **Ρυθμίζει playlists και bot farms** και απαγορεύει την αμοιβή για περιεχόμενο TN.

- Επιτρέπει στις πλατφόρμες να **αφαιρούν απευθείας την αμοιβή των ερμηνευτών από τις πληρωμές προς τους παραγωγούς**.

Παράλληλα, η Βραζιλία προωθεί το θέμα σε G20, BRICS και UNESCO, υποστηρίζοντας ότι οι Συνθήκες WCT/WPPT είναι πλέον παρωχημένες για την εποχή streaming+TN.

- Ο **Tino Gagliardi (AFM ΗΠΑ & Καναδά)** μίλησε για συστημική ανισότητα στο streaming, ιδιαίτερα σε βάρος των μη κύριων μουσικών. Στο πλαίσιο της WPPT, οι Αμερικανοί ερμηνευτές λαμβάνουν εύλογη αμοιβή μόνο για ραδιοτηλεοπτική μετάδοση/δημόσια παρουσίαση, όχι για διάθεση στο κοινό (making available). Η AFM έχει διαπραγματευθεί πληρωμές streaming σε κινηματογράφο/τηλεόραση και ηχογραφήσεις, αλλά οι ισχυροί της τεχνολογίας απορροφούν τα περισσότερα κέρδη. **Ζήτησε νομοθετημένο δικαίωμα εύλογης αμοιβής για streaming**, επίμονη πίεση στην WIPO και μεταρρυθμίσεις στις ΗΠΑ όπως ο νόμος "Protect Working Musicians" και πληρωμές στους ερμηνευτές για επίγεια ραδιοφωνία. **Παρομοίωσε τα συνεχή συνέδρια χωρίς πρόοδο με «τροχό για χάμστερ»** και επέμεινε ότι «η ώρα για δράση είναι τώρα».
- Ο **Paul Torremans (Πανεπιστήμιο του Nottingham)** τόνισε ότι τα συμβόλαια από μόνα τους δεν μπορούν να διορθώσουν την **ανισορροπία, δεδομένης της τεράστιας ασυμμετρίας ισχύος**. Οι Συνθήκες Διαδικτύου του WIPO έδωσαν κυρίως στους ερμηνευτές "αρνητικά δικαιώματα" (να απαγορεύουν χρήσεις), χρήσιμα για την πειρατεία το 1996 αλλά ανεπαρκή για τη νομιμοποίηση του streaming. **Χρειαζόμαστε ένα «θετικό» εργαλείο αμοιβής – ένα θεσμοθετημένο**

δικαίωμα εύλογης αμοιβής – για να αναβαθμιστεί η διαπραγματευτική θέση των ερμηνευτών. Επισήμανε την αδράνεια του ΗΒ μετά το Brexit (χωρίς εθνικό ισοδύναμο της Οδηγίας CDSM) και προειδοποίησε ότι, αν οι νομοθέτες δεν κινηθούν, **το χάσμα μεταξύ δικαίου και αγοράς θα διευρύνεται συνεχώς.**

- Ο **Philippe Gautier (SNAM-CGT, Γαλλία)** παρουσίασε τη γαλλική συλλογική σύμβαση του 2022 με τους παραγωγούς ως μερική αλλά χειροπιαστή βελτίωση:
  - Για μουσικούς ηχογραφήσεων, προβλέπεται **κατ' αποκοπή αμοιβή ανά κομμάτι** κατά την ηχογράφιση, συν μικρά κλιμακωτά μπόνους όταν το κομμάτι ξεπερνά υψηλά όρια streams (7,5 – 15 – 30 – 50 εκατ.)
  - Για τους κύριους καλλιτέχνες, προβλέπεται **1.000 € κατ' αποκοπή ανά άλμπουμ συν ποσοστό 11–28% επί των εσόδων streaming**, ανάλογα με τη δομή της συμφωνίας.

Το σωματείο επέμεινε σε σταθερή αμοιβή με το επιχείρημα πως και το απλό γεγονός της παρουσίας στον κατάλογο έχει αξία: **οι χρήστες πληρώνουν για πρόσβαση στο σύνολο, όχι μόνο στα hits.** Ο Gautier **τόνισε τη μεγάλη αδιαφάνεια** (π.χ. ο ισχυρισμός της IFPI ότι 35% των εσόδων streaming πάει σε καλλιτέχνες, τον οποίο αμφισβητούν ακόμη και οι ίδιες οι γαλλικές δισκογραφικές) και υπογράμμισε ότι **τα σωματεία πρέπει να δώσουν και τη «μάχη της διαφάνειας»**, αξιοποιώντας και τα εργαλεία της Οδηγίας του 2019.

3. Συλλογική διαχείριση & πολιτιστική ποικιλομορφία

- Οι ομιλητές συμφώνησαν ότι **τα σωματεία και οι ΟΣΔ είναι φυσικοί σύμμαχοι** και συνεργάζονται όλο και περισσότερο (π.χ. κοινοί φορείς AFM/SAG-AFTRA στη Β. Αμερική, μηνιαίες συναντήσεις συνδικάτων-ΟΣΔ στη Γαλλία). Η Julie Lee υπογράμμισε ότι, για τους ερμηνευτές, **η ατομική αδειοδότηση στο ψηφιακό περιβάλλον είναι πρακτικά αδύνατη**, επομένως η συλλογική διαχείριση είναι απαραίτητη και όχι «εμπόδιο».
- Στο θέμα της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, ο Christophe ανέφερε βελγικά στοιχεία: τα άλμπουμ εγχώριας παραγωγής στο Top-100 έπεσαν από 64 (2016) σε 16 (2024) όταν ενσωματώθηκαν τα δεδομένα streaming, δείχνοντας τη **συντριπτική κυριαρχία διεθνών αστέρων και επιμελημένων playlists.** Η PlayRight αντέδρασε δημιουργώντας εναλλακτικά charts (συνδυασμός airplay + streaming) για να αναδείξει ξανά τοπικό ρεπερτόριο.
- Ο Marcos επισήμανε ότι στην UNESCO συζητείται πρόσθετο πρωτόκολλο στη Σύμβαση για την Πολυμορφία των Πολιτιστικών Εκφράσεων, ειδικά για το ψηφιακό περιβάλλον, ώστε **τα κράτη να μπορούν ρητά να επιβάλλουν υποχρεώσεις προώθησης/επένδυσης σε τοπικό περιεχόμενο στις πλατφόρμες.** Ο Torremans τόνισε ότι τέτοια μέτρα, όπως και κάθε νέο δικαίωμα αμοιβής, θα αμφισβητηθούν δικαστικά, αλλά είναι αναγκαία αν θέλουμε **δίκαιη αμοιβή και πραγματική πολιτιστική ποικιλομορφία.**

4. ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Παρά τις διαφορετικές αφετηρίες, η συζήτηση ανέδειξε βασικά σημεία συμφωνίας:

- Τα νομοθετημένα, ανεκχώρητα δικαιώματα εύλογης αμοιβής για το streaming θεωρούνται όλο και περισσότερο ως η μόνη ρεαλιστική βάση για δίκαιη αμοιβή ερμηνευτών - ιδίως των μη κύριων.
- Οι λύσεις μέσω συμβολαίων έχουν αποτύχει, λόγω θεσμικών ανισοτήτων ισχύος και πληροφόρησης
- Ορισμένες χώρες (Κορέα, Ισπανία, Βέλγιο, Βραζιλία, Γαλλία) δοκιμάζουν ήδη νομικά/συλλογικά μοντέλα που μπορούν να λειτουργήσουν ως πρότυπα.
- Οι συμμαχίες σωματείων-ΟΣΔ, η ενίσχυση της διαφάνειας και στοχευμένες πολιτικές πολιτιστικής ποικιλομορφίας είναι απαραίτητα συστατικά ενός βιώσιμου ψηφιακού μουσικού οικοσυστήματος, εστιασμένου στους δημιουργούς.